

TÜRKİYE’ DE HEMŞİRELİK DERNEKLERİ VE İNTERNET ORTAMINDAKİ PROFİLLERİ

NURSING ASSOCIATIONS AND THEIR INTERNET PROFILES IN TURKEY

Prof.Dr. Süheyla ÖZSOY* Ar.Gör. Esin ATEŞ* Ar.Gör. Ebru KONAL*

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği AD.

ÖZET

Amaç: Çoğulcu ortamlar, demokrasiyi yaratmaktadır. Örgütlenme ve örgütlü davranış, özellikle modern yaşamın vazgeçilmez bir ögesi haline gelmiştir. Bugün toplumların gelişmişliğinin bir ölçüsü de, toplumun ne derecede örgütlenebildiğidir. Çağdaş demokratik toplum, herkesin en geniş şekilde katılma olanağı bulabildiği, çoğulcu örgütlü toplumdur. Türkiye’de meslek kuruluşları oda ve dernek olarak örgütlenmiştir. Odalar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Profesyonel bir meslek olan hemşirelik mesleğinin gelişmesinde dernekler önemli bir paya sahiptir. Bu araştırma Türkiye’ de hemşirelik mesleğinin gelişiminde büyük öneme sahip olan hemşirelik derneklerini belirlemek ve derneklerin internet ortamındaki profillerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışmada, veriler Nisan - Mayıs 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Hemşirelik derneklerinin web sayfaları incelenerek, araştırmacılar tarafından belirlenen tanımlayıcı kriterlere göre dernekler değerlendirilmiştir. Bu kriterler Türk Hemşireler Derneği nin web sayfası örnek alınarak oluşturulmuştur. Aktif web sayfası olmayan veya güncellemeleri eksik olan derneklere (8 adet) ilişkin bilgilere, Türkiye’deki toplam beş hemşirelik fakültesinin öğretim üyeleri ile yapılan görüşmeler (telefon ve mail) sonucunda ulaşılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı dağılımı kullanılmıştır.

Bulgular: Türkiye’de toplam 42 hemşirelik derneği bulunmaktadır. Derneklere aktif üye sayısı 2015 yılı itibarıyla 24 - 8000 kişi arasında değişmekte olup toplam üye sayısı 24146’ dır. Derneklerin uzmanlık alanlarına göre dağılımı ve üye sayılarına baktığımızda ise en fazla dernek ve üye sayısının İç Hastalıkları Hemşireliği ve Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği alanlarında olduğu saptanmıştır. Dernek merkezleri İstanbul, Ankara ve İzmir’de yoğunlaşmaktadır.

Sonuç: Her meslek grubunun kendisini temsil eden lidere ve güçlü örgütlere gereksinimi vardır. Hemşirelik mesleğinin gelişiminde söz sahibi olmak, mesleğin ve meslek örgütlerinin gücünü ve etkinliğini artırmak, meslekleşme sürecini hızlandırmak, mesleğin karşılaştığı

problemlerle etkili bir şekilde baş edebilmek için hemşirelerin bu sürece aktif olarak katılması, hemşirelik derneklerinin de bu doğrultuda daha aktif bir şekilde çalışması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, dernek.

ABSTRACT

Objective: *Plurist environments create the democracy. Organization and organizational behavior, especially has become an essential element of modern life. Nowadays also one measure of the development of the society is in what extent a society could organize itself. Modern democratic societies are a society that everyone can find the widest opportunity to participate and are an organized plurist society. The Professional organizations in Turkey were organized as chambers and associations. Chambers are Professional organizations in the nature of public institutions. The associations have an essential role in the development of nursing as a profession. This study has been made to identify the nursing associations which have major importance in development of nursing profession in Turkey and to find out the internet profiles of these nursing associations*

Materials and Methods: *In this descriptive study, the data were collected between April-May 2015. After the examining the websites of the nursing associations, the associations were evaluated according to the descriptive criteria identified by the researches. These criteria have been created by modeling the website of Turkish Nursing Association. The information regarding the associations without active website or with missing updates (8 units) have been reached by the interviews (telephone or email) with the academics of total five nursing faculties in Turkey. Number distributions have been used in evaluating the data.*

Results: *There are 42 nursing associations in Turkey. The number of active members range between 24-8000 members and the total member number is 24146. When we evaluated the distribution of associations according to the areas of expertise, the most association number has been detected in Medical Nursing and Surgical Nursing area. The centers of associations are concentrated in Istanbul, Ankara and Izmir.*

Conclusion: *All professions have a need for leaders and powerful organizations which represent them. To have an influence in the development of the nursing profession, to increase the power and efficiency of professional organizations, to speed up the professionalism process and to deal with the problems effectively faced by the profession, the nurses should participate actively the process and also the nursing associations must work more actively.*

Keywords: *Nursing, association*

GİRİŞ

Tarihsel süreç boyunca, gelişmiş sosyal yapılar kuran ve toplumları oluşturan insan; bireysel, toplumsal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için iş ve meslek edinmiştir (Seçer 2009). İş ve meslek kavramları her ne kadar günlük konuşmalarda sıklıkla birbirinin yerine kullanılsa da bu iki kavramın farklılığını, taşıdıkları özellikleri ve fonksiyonları açısından tanımlarına bakarak gözden geçirmek gerekir (Karadağ 2002). Türk Dil Kurumu (TDK 2015)’ na göre iş, “bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma, bir değer yaratan emek”; Meslek ise, “belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan,

kuralları belirlenmiş iş, uğraş" olarak tanımlanmaktadır. Genel anlamda sosyo-kültürel/ekonomik boyutları ve fonksiyonları açısından meslek, toplumsal etkileşimin temel bir belirleyeni olarak öne çıkar ve maddi kazanç sunumlu işlerden tümüyle farklılaşır (İlhan 2008). Sosyolog ve bilim adamları 1900' lü yılların başından beri mesleği tanımlamaya ve kriterlerini belirlemeye çalışmış ve bu konuda makaleler yayınlamışlardır. Bu yayınlardan biri sosyolog Abraham Flexner' ın tıp eğitimi hakkındaki 1910 yılında yaptığı çalışmasıdır. Genevieve ve Roy Bixler, ilk kez 1945 yılında hemşireliği meslek kriterleri açısından incelemiş, 1959 yılında ise hemşireliği kendi orijinal kriterlerine göre değerlendirmişlerdir. Daha sonra Povalko 1971 yılında bir işin meslek sayılabilmesi için uyması gereken ölçütleri belirlemiştir. Literatürdeki son çalışmayı ise Flexner' ın geliştirdiği ölçütleri biraz daha geliştirerek 1981' de Kelly yayınlamıştır (Canbolat 2013, Korkmaz 2011). Kelly' nin geliştirdiği ölçütler şunlardır (Chitty 1997);

1. Toplumun sağlığı ve insanlık için hayati olan hizmetleri sunmalı,
2. Araştırmalarla sürekli yenilenen ve geliştirilen bir bilgi birikimi olmalı,
3. Hizmet entellektüel aktiviteleri içermeli ve bireysel sorumluluk alma hizmetin güçlü bir özelliği olmalı,
4. Meslek üyeleri yüksek öğrenim (lisans) veren kurumlarda eğitilmeli,
5. Meslek üyeleri kendi politika ve davranışlarının kontrolünü elinde tutmalı ve bağımsız olmalı,
6. Meslek üyelerinin verdikleri hizmet onları güdülemeli,
7. Meslek üyelerini yönlendiren ve mesleki kararlarına rehberlik eden etik kodlar olmalı,
8. Uygulama standartlarını belirleyip, mesleğin gelişimini destekleyen bir mesleki örgütü olmalıdır.

Uluslararası Hemşirelik Konseyi (ICN) 1975 yılında Singapur'da yaptığı tanım ile; "Hemşire, temel hemşirelik öğretim programını tamamlayarak ülkesinde hemşireliği uygulamak üzere nitelik, yetki kazanmış ve yetkisi onaylanmış profesyonel bir kişidir" şeklinde ifade etmiştir (ICN 2015).

Mesleki Örgütlenme ve Hemşirelik

Çağdaş toplumlarda bireyler, aynı toplumsal, siyasal ve ekonomik amaçlar doğrultusunda bir araya gelerek, toplumda çeşitli nitelikteki örgütleri oluştururlar. Bireylerin ortak bir problem alanının çözümü doğrultusunda oluşturdukları yapılanmalar toplumun sivil boyutunu meydana getirmektedir. Günümüzde mesleki sorunların çözülmesinde, iş birliğinin oluşturulması ve bilgi aktarımının yapılabilmesinde sivil toplum örgütlerinin rolü büyüktür. Sivil toplum örgütleri belirli amaçları gerçekleştirmek, belirli konularda kamuoyunu aydınlatmak veya yönlendirmek için çalışan, gönüllülük esasıyla hareket eden kuruluşlardır (Ünalp 2006). Toplum içerisinde idarenin bir parçası olmayan ve sivil toplum alanında etkinlik gösteren her örgütlenme sivil toplum kuruluşlarını oluşturmaktadır. Siyasi gruplar, esnaf ve işçi sendikaları, dini kurum ve kuruluşlar, loncalar, spor kulüpleri, sanat ve kültür dernekleri, birlikler, odalar, küçük ve büyük özel sektör girişimleri de

sivil toplum kuruluşu kapsamına girmektedir. Bu kuruluşlar arasında mesleki dernekler işlevsel yönden önemli bir yere sahiptir. (Eraslan ve Bertlek 2011). Bir mesleğin güç odağı haline gelebilmesi için; aynı düşünce ve inançları taşıyan belirli sayıda insanın bir araya gelerek bir örgüt yapısı oluşturması ve oluşturulan bu örgütün mesajlarını üyelerine ileten, geri bildirimlerini alabilen, irdeleyen, istekleri gerekli otoritelere ulaştırılan bir yapısının olması gerekmektedir. Mesleğin her alanda güç kazanmasının en iyi yolu ise, belirli amaçlara ulaşmak için birlikte hareket edebilmeleridir. Birlikte hareket edebilme konusunda en büyük güç kaynağı ise örgütlenmedir (Karaöz 2004). Mesleki dernekler, meslek sahiplerini nitелеmek, mesleki eğitim standartlarını saptamak, saygınlığını arttırmak, meslek ahlakı kurallarını ve uygulamada gerekli ilkeleri saptamak gibi amaçlar doğrultusunda kurulmaktadır (Lash 1986). Meslekler gelişimlerini ve güç birliğini sağlayabilmek için ortak bir çatı altında karar alma ve hareket etmeye gereksinim duyarlar (Küçüköğlü ve ark. 2014).

En eski mesleklerden biri olan hemşirelik mesleğinin her alanda güç kazanmasının en iyi yolu, meslek üyelerinin birlikte hareket edebilmeleridir. Birlikte hareket edebilmeyi sağlayıcı en büyük güç kaynağı ise profesyonel derneklerdir. Profesyonel dernekler değişim ajanı rolüne sahip, ortak amaçlar için tüm hemşireleri bir araya getirebilen ve düşünceleri eyleme dönüştürebilen kuruluşlardır. Türk Dil Kurumunun tanımına göre dernek; belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyettir (TDK 2015). Dernekler dairesi başkanlığı ise derneği; kazanç paylaşma dışında kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip topluluklardır şeklinde tanımlamıştır (Dernekler Dairesi Başkanlığı 2015).

Hemşirelik mesleğine ilişkin olarak ilk hemşirelik derneği, Türk Hasta Bakıcılar Cemiyeti adı ile 23.08.1933 yılında Prof. Dr. Besim Ömer Paşa'nın önerisiyle Türkiye Hilaliahmer Cemiyeti (Türkiye Kızılay Derneği) diplomasına sahip hastabakıcılar tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Türk Hasta Bakıcılar Cemiyeti 1943 yılında isim değiştirerek Türk Hemşireler Derneği (THD) adı altında tekrar kurulmuş ve ilk tüzüğü hazırlanmıştır. THD, İsveç'in Stockholm şehrinde 13.06.1949 tarihinde yapılan kongrede ICN' ye üye olmuş ve 1955 yılında ICN başkanlar toplantısının ülkemizde yapılmasını sağlamış ve genel merkezi 1973 yılında İstanbul'dan Ankara'ya taşınmıştır. Derneğin amacı: Hemşirelik mesleğinin toplum yararına üst düzeyde nitelikli ve güvenilir hizmet verecek özerk bir sağlık mesleği olması için çalışmaktır (THD 2015).

21. yüzyılda üzerinde durulması gereken temel konulardan biri, örgütlenme bağlamında teknoloji ve internetin önemidir (Akçal 2008). İnternet, dünyadaki kişisel ya da kurumsal bilgisayar ağlarını birbirine bağlayan elektronik iletişim ağıdır (Merriam Webster's Dictionary & Thesaurus 2015). İnternet, günümüzde artık en güçlü kitle iletişim aracı olarak görülmektedir. İnternet ortamının sunduğu araçlardan biri olan web sayfaları kurumların hedef kitlelerine ulaşmalarını sağlayan en ucuz ve en kolay araçtır. İnternet kullanıcıları istedikleri saatte istedikleri bilgiye, dünyanın her

yerinden ulaşabilmektedirler. İnternet ve web sayfaları bilgiye ulaşım hızı, bilginin yayılım hızı ve geribildirim hızı sayesinde mesleki örgütlenme bilinci adına alternatif bir teknolojidir (Güçdemir 2006). Derneklerde tanıtım, vizyon, misyon, kongreler, eğitimler ile ilgili yaptıkları faaliyetlerini rahatlıkla web sayfaları üzerinden duyurabilir, mesleki örgütlenme bilincinin hedef kitlelere ulaşmasını sağlayabilirler.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Türkiye’de hemşirelik mesleğinin gelişimi adına öneme sahip olan hemşirelik derneklerini belirlemek ve derneklerin internet ortamındaki profillerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipteki bu çalışmada, veriler Nisan - Mayıs 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Hemşirelik derneklerinin web sayfaları incelenerek, araştırmacılar tarafından belirlenen (19 tanımlayıcı kriter) özelliklere göre dernekler değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı kriterler THD’ nin web sayfası örnek alınarak oluşturulmuştur. Dernekler web sayfası olup olmaması açısından iki gruba ayrılmıştır. Aktif web sayfası olan dernekler (34 adet); tarihçeleri, derneğe ait logolarının olup olmadığı, dernek tanıtımına ilişkin resim, hızlı link (duyuru, e-mail, formlar vb.), yayınlar, eğitimler, kongreler, projeler, kurslar vb. linki, yararlı linkler (dernekler, önemli kurumlar vb.), tüzük, vizyon, misyon, yönetim kurulu ile ilgili bilgi, derneğe üyelik koşulları ile ilgili bilgilendirme, derneğin şubeleri, temsilcilikleri, derneğe ait komisyonlar, sayfanın en son güncellenme tarihi, dernek sayfanın yayın dili, derneğin iletişim adresi, arşiv (haberler, duyurular vb.), derneğin amaçları, eğitim faaliyetleri, yürütülen bilimsel çalışmalar gibi kriterler açısından incelenmiştir.

Aktif web sayfası olmayan veya güncellemeleri eksik olan derneklerin (8 adet) adı, kuruluş yılı, merkezi ve üye sayısına ilişkin bilgilere, Türkiye’deki toplam beş hemşirelik fakültesinin (Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ve Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi) öğretim üyeleri ile yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılmıştır. Telefon ve mail aracılığı ile gerçekleştirilen görüşmeler ile öğretim üyelerinin dernek başkanları ve dernek yönetim kurullarına ilişkin verdikleri bilgiler doğrultusunda veriler toplanmıştır. Yaklaşık 50 telefon görüşmesi, 20 mail yazışması yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı dağılımı kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM**Tablo 1.** Türkiye' de Hemşirelik Derneklerinin Uzmanlık Alanlarına ve Bazı Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Derneğin Adı	Kuruluş Tarihi	Merkezi	Dernek Başkanı	Üye Sayısı*	Web Adresi
Türk Hemşireler Derneği	1933	Ankara	Prof.Dr. Saadet ÜLKER	8000	http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dernekleri					
1.Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği	1998	İzmir	Doç.Dr. Filiz ÖĞCE	1265	http://www.tcahd.org/
2.Nöroşirurji Hemşireleri Derneği	1999	İstanbul	Prof.Dr. Neriman AKYOLCU	450	http://www.norosirurjihemsireleri.org.tr/
3.Üroloji Hemşireleri Derneği	2006	İstanbul	Prof.Dr. Nevin KONAN	178	http://www.uroturk.org.tr/urolojihemsireligi/
4.Yara, Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği	2008	Ankara	Prof.Dr. Ayişe KARADAĞ	183	http://www.yoihd.org.tr/
5.Endoskopik Cerrahi ve Laparoskopi Hemşireleri Derneği	2009	İzmir	Uzm. Hem. Nurten ATAY	57	
6.Acil Hemşireleri Derneği	2010	İzmir	Uzm. Hem. Meral DÖLEK	400	http://ahemder.org/
7.Kalp Damar Cerrahisi Hemşireleri Derneği	2011	Ankara	Doç. Dr. Ayla YAVAN	300	http://www.tkdcd.org/

İç Hastalıkları Hemşireliği Dernekleri					
1. Onkoloji Hemşireleri Derneği	1989	Ankara	Yard.Doç. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN	510	http://www.onkohem.org.tr/
2. Türk Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği	1992	İstanbul	Yard.Doç. Dr. Besey ÖREN	1510	http://www.tybfd.org.tr/
3.Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireleri Derneği	1992	İstanbul	Uzm. Hem. Ayten KARAKOÇ	1573	http://www.ndthd.org/
4.Diyabet Hemşireleri Derneği	1995	İstanbul	Prof.Dr. Nermin OLGUN	506	http://www.tdhd.org/
5.Hematoloji ve Hematolojik Onkolojik Kemik İliği Transplantasyon Hemşireliği Derneği	2000	İstanbul	Hem. Fatma BİLGİN	77	http://www.brostourism.com/hokit/
6.Gastrointestinal , Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği	2000	Ankara	Hem. Türkan AKYILDIZ	300	
7.Romatoloji Hemşireliği Derneği	2006	İstanbul	Yard.Doç.Dr. Esra OKSEL	145	
8.Kemik İliği Nakli Hemşireliği Derneği	2012	Kayseri	Hem. Fatma VARAL	132	http://www.kithemsireleri.com/
9. Nöroloji Hemşireliği Derneği	2013	İstanbul	Prof.Dr. Zehra DURNA	71	http://www.norolojihemshireligi.org/

Türkiye'de Hemşirelik Dernekleri ve İnternet Ortamındaki Profilleri

Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Dernekleri					
1.Üreme Sağlığı ve İnfertilite Hemşireliği Derneği	2007	İstanbul	Doç.Dr. Nurdan DEMİRCİ	184	http://tupbebekhemder.org/
2. İnfertilite Hemşireliği Derneği	2007	İzmir	Hem. Feray YÜCESOY	304	
3.Kadın Sağlığı Hemşireliği Derneği	2010	İstanbul	Prof.Dr. Gülşen VURAL	332	http://kadinsagligihemshireligidernegi.com/
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dernekleri					
1.Çocuk Hemşireleri Derneği	1997	İstanbul	Prof.Dr. Suzan YILDIZ	750	http://www.cohemder.org.tr/
2.Çocuk Cerrahisi Hemşireliği Derneği	1998	İzmir	Hem. Ayşe İSLAMOĞLU	229	http://www.cchd.org.tr/
3.Neonatoloji Hemşireliği Derneği	2005	Ankara	Hem. Selma ZIRAMAN	899	http://neonatolojihemshireligi.org.tr/
Halk Sağlığı Hemşireliği Dernekleri					
1.İş Sağlığı Hemşireliği Derneği	2003	Kocaeli	Prof.Dr. Ayşe BEŞER	210	http://www.ishemder.org.tr/
2. Halk Sağlığı Hemşireliği Derneği	2014	Ankara	Prof.Dr. Ayfer TEZEL	165	http://www.halkhemder.org.tr/
Psikiyatri Hemşireliği Dernekleri					
1.Psikiyatri Hemşireliği Derneği	2000	İstanbul	Doç. Dr. Fahriye OFLAZ	780	http://phdernegi.org/

Hemşirelik Eğitim ve Yönetim Dernekleri					
1.Hemşirelik Eğitimini ve Hizmetlerini Destekleme Derneği	1993				
2.HEMED (Hemşirelik Eğitimi Derneği)	2007	İzmir	Prof.Dr. Hülya OKUMUŞ	283	http://hemed.org.tr/
3.Yönetici Hemşireler Derneği	2011	İzmir	Doç.Dr. Ülkü BAYKAL	115	http://www.yoneticihemşirelerderneği.org/
4. HEPDAK (Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği)	2013	İzmir	Prof.Dr. Ayla BAYIK TEMEL	24	http://www.hepdak.org.tr/
Hemşirelik Mezun Dernekleri					
1.Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi Mezunlar Derneği	1956	Ankara			
2.Florence N.H.F. ve H.Y.O. Mezunlar Derneği	1994	İstanbul	Prof.Dr. Sevgi OKTAY	515	http://florencenightingale.istanbul.edu.tr/mezunlar-derneği/
3.Ege Üniversitesi HYO Mezunlar Derneği	1999	İzmir	Doç.Dr. Şafak DAĞHAN	210	
4. Hacettepe Hemşirelik Lisans ve Lisansüstü Mezunları Derneği	2011	Ankara	Prof.Dr. Nuran AKDEMİR	89	http://www.hhemder.org/
Diğer Dernekler					
1. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Eğitimini Hizmetlerini Destekleme Derneği	1990	İstanbul	Prof.Dr. Deniz ŞELİMEN		

Türkiye’de Hemşirelik Dernekleri ve İnternet Ortamındaki Profilleri

2. Çapa Hemşireleri Geliştirme ve dayanışma Derneği	1992	İstanbul	Hem. Hülya SAKAZADE	275	http://www.capahemder.org.tr/
3.İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hemşireleri Derneği	1994	İstanbul	Yard.Doç.Dr. Leman KUTLU	494	http://www.cerrahpashahemder.com/
4. İ.Ü.İ.T.F. Hemşireleri Derneği	1994	İstanbul			
5.HEMARG (Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği)	1996	Ankara	Doç.Dr. Ayten Demir ZENCİRCİ	200	http://hemarge.org.tr/
6. Evde Bakım Derneği	2005	İstanbul	Öğr.Gör.Aynur DİK	183	http://www.evdebakim.org.tr/
7.Öğrenci Hemşireler Derneği	2007	İzmir	Öğr. Hem. İbrahim KAVASLAR	2100	http://www.ohder.org.tr/
8.Geriatri Hemşireliği Derneği	2012	Ankara	Doç.Dr. Sevgisun KAPUCU	148	http://www.gerhemder.org/

Türkiye’ de Toplam Hemşirelik Dernek Sayısı : 42

***2015 yılı itibari ile aktif üye sayısı**

Türkiye’ de hemşirelik derneklerinin isimleri, kuruluş tarihi, merkezi, dernek başkanı ve aktif web sayfalarına ilişkin bilgiler Tablo 1’ de gösterilmiştir. Derneklerin kuruluş yılları incelendiğinde THD’ nin kuruluşundan sonra 1956 yılında Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi Mezunlar Derneğinin kurulduğu görülmektedir ancak dernek ile ilgili bilgilere ulaşılamamıştır. Ülkemizde akademisyen hemşirelerin katkılarıyla pek çok dernek kurulmuştur. Dernek sayıları yıllara göre incelendiğinde; 1990’ lı yıllarda 15, 2000’ li yıllarda ise 24 hemşirelik derneğinin kurulduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda son 80 yılda dernek sayısının 42’ ye yükseldiği belirlenmiştir. Derneklerin merkezleri İstanbul (17), Ankara (11) ve İzmir (10)’ de yoğunlaşmaktadır.

Tablo 2. Türkiye’deki Hemşirelik Derneklerinin Tanımlayıcı Kriterlerine İlişkin Veriler

Dernek Web Sayfası Tanımlayıcı Kriterleri	Sayı
1.Kendine ait aktif link	34
2.Derneğin kendisine ait logosu var mı	33
3.Dernek tanıtımına ilişkin resim	30
4.Dernek ile ilgili tarihçe	30

5.Tüzük	32
6.Vizyon , misyon	30
7.Derneğin amacı ile ilgili bilgi	30
8.Yönetim kurulu ile ilgili bilgi	33
9.Derneğe üyelik ile ilgili bilgilendirme	32
10.Derneğin şubeleri	6
11.Derneğin temsilcilikleri	4
12.Derneğe ait komisyonlar	6
13.Sayfanın en son güncellenme tarihi	9
14.Derneğin İngilizcesi var mı	8
15.Derneğin iletişim adresi	33
16.Arşiv (haberler, duyurular vb.)	32
17.Hızlı link (duyuru, e-mail, formlar vb.)	32
18.Yayınlar, eğitimler, kongreler, projeler, kurslar vb. linki	32
19.Yararlı linkler (dernekler, önemli kurumlar vb.)	30

Derneklerin web sayfalarının yapısı ve işleyişi ile ilgili bilgiler incelenmiş ve veriler Tablo 2' de gösterilmiştir. Derneklerin Web sayfaları görsellik yönünden değerlendirildiğinde, 32 derneğin logosunun olduğu görülmüştür. Kurumsal bilgiler yönünden incelendiğinde ise; 30 derneğin tarihçesi, derneğin amacı, vizyon, misyon ve felsefesine, 33 derneğin yönetim kurulu tanıtımı, 32 derneğin tüzük ve üyelik bilgilendirmesine yer verdiği, ayrıca 6 derneğin şube bilgilerinin bulunduğu ve sadece 8 derneğin İngilizce web sayfasının olduğu saptanmıştır.

Derneklerin Web sayfalarında belirttikleri amaçları incelendiğinde Hemşirelik uzmanlık alan derneklerinin temel olarak Türk Hemşireler Derneği'nin amacı doğrultusunda kurulmuş olmakla birlikte birtakım özel amaçlar da edindikleri görülmektedir. Bu özel amaçlar doğrultusunda da alanları hakkında sağlık personelinin ve halkın bilinçlenmesini sağlama, o alanda çalışan hemşirenin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleme, hemşireler arasında iletişimi sağlama, hemşirelerin haklarını koruma, hemşireler arasında sosyal dayanışmayı sağlama, hemşirelik eğitim programlarını akredite etme ve mesleğin dünya standartları düzeyine ulaşmasını sağlama konusunda örgütlenmişlerdir.

TARTIŞMA

En köklü geçmişe sahip olan THD' ne üye hemşire sayısı 1985 yılında 30.000 hemşireden 1271 (%4), 2006 yılında 82.626 hemşireden 6000 (%7.5), 2010 yılında ise 114.772 hemşireden 7000 (%6.1)' dir (Baykal ve Oktay, 1995; Şayık, 2012). Ülkemizde 2014 yılı itibarıyla 139.544 hemşireden, üye hemşire sayısı ise sadece 8000' dir (TUIK, 2015; THD, 2015). Bu veriler doğrultusunda toplam hemşire sayısı ve örgütlü hemşire

sayısı karşılaştırıldığında hemşireler arasında iyi bir örgütlenme olmadığı görülmektedir. Hemşirelerin, sağlık sistemi içinde birbirleri ile rekabet eden ayrı sınıflar olarak hareket etmeleri nedeniyle sayısal gücümüzü mesleki güce dönüştüremediğimiz konusunda görüşler mevcuttur (Karaöz 2004). Bu sonuçlar bize hemşirelerin bir araya gelme, ortak bir amaç doğrultusunda çalışma konusunda sıkıntı yaşadıklarını düşündürmektedir.

Derneklerin uzmanlık alanlarına göre dağılımı ve üye sayılarına baktığımızda, en fazla dernek ve üye sayısı İç Hastalıkları Hemşireliği alanında 9 dernek, 4824 üye; Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği alanında 7 dernek, 2833 üye bulunduğu görülmektedir. Bu alanlarda dernek ve üye sayılarının fazla olması, hemşirelerin mezuniyet sonrası en fazla istihdam edildikleri alanların dahili ve cerrahi birimler olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Gözüm ve arkadaşları (2000) çalışmalarında, hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşlerini incelemişler, mesleki dernek ve dergilerin birçoğunun hemşireler tarafından çok iyi bilinmediği, bir derneğe üyeliklerinin bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca hemşirelerin büyük çoğunluğunun (% 82.9) bir derneğe üye olmak istedikleri fakat tanıtım eksikliği ve ulaşamama gibi nedenlerden ötürü üyelik işlemlerini gerçekleştiremediklerini saptamışlardır. Hayta ve arkadaşları (2009) hemşirelerin mesleki örgütlenme konusundaki düşüncelerinin belirlenmesi ile ilgili yaptıkları çalışmalarında hemşirelerin % 75.4’ ünün mesleki bir örgüte üye olmadığı ve % 66.7 üye olmayı düşünmediği sonucuna ulaşmışlardır. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde; hemşirelerin derneklerin çalışmalarını yeterli bulmadığı, derneklere ulaşmadıklarını, dernek tanıtımının yetersiz olduğunu (Koçak 2006), meslektaşlarını güçlendirmek adına yeterli işlev görmediğini, (Ovayolu ark. 2011) THD’ nin meslektaşların beklentilerine uymadığını, (Abay ve ark. 1985) örgütlerin faydalarına inanmamaları, (Koçak 2006) dernek faaliyetlerine güven duymamaları, zamanı ve fırsatı olmadığı, sözleşmeli ya da memur olduklarından dolayı ihmalkarlık, ilgisizlik gibi nedenlerden dolayı üye olmadıkları görülmektedir (Gözüm ve ark. 2000).

Son çeyrek yüzyılda bilişim teknolojileri adına çok önemli adımlar kaydedilmiş ve bu teknolojilerin kullanımı tüm kamu alanlarında artış göstermiştir. Teknolojik gelişmeler bireyleri, ülkeleri, ulusal ve uluslararası örgütleri bilişim teknolojileri yoluyla derinden ve hızlı bir biçimde etkilemektedir (Akçal 2008). Gelişen teknoloji ve internet çağı sayesinde derneklere ulaşılabilirlik daha kolay bir hale gelmiştir. Ancak bu durum derneklere üye hemşire sayısında belirgin bir artış sağlayamamıştır. Derneklerin aktif bir web sayfasına sahip olmaması hemşirelerin dernekler hakkında bilgi edinememeleri, üyelik hakkında bilgilendirilmemeleri, eğitim ve kongre gibi faaliyetlerden haberdar olamamaları gibi önemli sorunlara neden olmaktadır. Ayrıca derneklere ait şube ve temsilciliklerin çok az sayıda olması derneklere ulaşılabilirlik açısından engel teşkil etmektedir. Web sayfalarında dernek başkanları ve üyelere ait bilgilerin olmaması, olan sayfalarda ise güncel bilgilerin bulunmaması belirlenen önemli sorunlardandır.

Ünsal ve arkadaşlarının yürüttüğü araştırmada (2010) öğrencilere verilen eğitim içeriğinde hemşirelik derneklerine ilişkin % 84.4’ ünün bilgi almadıkları, ancak

öğrencilerin mezuniyet sonrası bir derneğe üye olmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Küçüköğü ve arkadaşları (2014) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki farkındalıklarını incelemişler ve bu çalışmada öğrencilerin % 43.9'unun hemşirelik dernekleri ile ilgili bilgi sahibi olmadığını, % 97.9'unun herhangi bir derneğe üyeliklerinin bulunmadığını belirlemişlerdir. Hemşirelik öğrencilerinin örgütlenmesi ve tek çatı altında toplanması açısından büyük bir öneme sahip olan Öğrenci Hemşireler Derneği (ÖHDER) 2007 yılında kurulmasından sonra 2100 üye sayısına ulaşmıştır. Bu durum bizlere öğrencilerin hemşirelik dernekleri ile ilgili farkındalıklarını arttırdığını göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türkiye' de hemşirelik alanında 42 dernek olduğu ve derneklerin üye sayılarının yaklaşık olarak 24 ile 8000 kişi arasında değiştiği saptanmıştır. Derneklerin üye sayılarının toplamı ise, 24146 olarak bulunmuştur. Mesleğimizde örgütlenme adına ilk hemşirelik derneğinin (THD) 1933 yılında kurulduğu, dernek sayılarında 90' lı yıllarda artış meydana geldiği ve bu artışın 2000' li yıllarda hızla arttığı görülmüştür. Mesleki örgütlenme, yenilikleri takip etmek, sorunlara çözüm bulmak, sosyal güç oluşturmak, meslek vizyonu ve misyonunu bilmek için gereklidir. Profesyonel bir mesleğin temelinde mesleki bağlılık ve örgütlenmenin önemi büyüktür. Öğrencilik yıllarından itibaren mesleki bağlılık ve örgütlenme bilincinin oluşturulması, derneklerin tanınması ve derneklere katılımı artırılabilir, dolayısıyla mesleki örgütlenmenin güçlenmesine katkı sağlayabilir. Eğitim müfredatları içinde mesleki örgütlenmenin önemi üzerinde daha fazla durulması ve öğrencilerin bu konuda motive edilmeleri bu bilincin yükselmesinde yararlı olacaktır.

Hemşire eğitimcilerin bugünden hemşireliğin geleceğini öngörerek küresel düşünüp bölgesel hareket eden hemşirelerini yetiştirmeleri bir zorunluluktur. Bu bağlamda da hemşirelerin geleceğe hazırlanırken bakım uygulamalarında, kararlarında ve etik sorunları çözümlenmelerinde mesleki değerleri dikkate alarak değişimlere ayak uydurması beklenmektedir. Hemşirelikte etkin profesyonel bir gelişimin sağlanabilmesi adına hemşirelik derneklerinin web sayfalarının daha aktif bir şekilde kullanılması, meslek çalışanlarını eğitimlerden, sempozyumlardan, kongrelerden ve mesleki gelişmelerden, yasa ve yönetmelik değişikliklerinden haberdar etmesi, özlük hakları konusunda hemşireleri her anlamda desteklemeleri ve Türk hemşireliğinin uluslararası platformlar ile iş birliği içerisinde olması için derneklerin İngilizce sayfalarının bulunması önerilmektedir.

Hemşirelerin ellerindeki en etkileyici güç kaynağı, çeşitli profesyonel hemşirelik örgütleridir. Bugün dünyanın her yerinde, hemen her alanda bir yaşam biçimi haline gelen örgütlü olma ve bir örgüte kayıtlı olma, "profesyonel statü" kazanma çabalarını sürdüren hemşirelik mesleği için kaçınılmaz bir olgudur. Mesleğin profesyonel statüsünün, standartların, görev, yetki ve sorumlulukların, ülke düzeyinde belirlenmesi ve devletin alacağı mesleki kararlar üzerinde etkin bir güç birliği oluşturulması için "**Türk Hemşireler Birliğinin**" kurulması çok önemlidir. Bu nedenle

bununla ilgili yapılan çalışmalar ve çabalara destek olunmalı, konunun üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abay F, Algıter L, Bingöl B, Doğanç H, Gücsavaş N, Pilatin N, Yazıcı G. Hemşirelerin Türk Hemşireler Derneğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Türk Hemşireler Dergisi* 1985; 35(2): 19-25.
- Akçal İ. Bilişim Teknolojilerinin Kamu Kurumlarında Uygulanması: Milli Kütüphane Başkanlığı Örneği. Uzmanlık Tezi, Ankara; 2008.
- Baykal Ü, Oktay S. Sağlık Personelinin Örgütlenme Faaliyetlerine Katılımının Değerlendirilmesi. *Hemşirelik Bülteni* 1995; Cilt IX, Sayı 36, s.1-10.
- Canbolat S. Düünden Bugüne Hemşirelik Yönetimi. 2013; 64: 16. www.acibademhemsirelik.com/e-dergi/ Erişim Tarihi: 20.08.2015
- Chitty KK. Professional Nursing. Second Edition, Philadelphia; W.B. Saunders Company; 1997
- Dernekler Dairesi Başkanlığı. Dernek Nedir, Nasıl Kurulur. <http://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx> (Erişim Tarihi: 02.07.15).
- Eraslan L, Bertlek SB. Türkiye’de Eğitim Derneklerinin Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2011; 10(3): 1161-81. ISSN: 1303-0094.
- Gözüm S, Ünsal A, Demirci P, Birel Ş, Çamuşoğlu S. Hemşirelerin Mesleki Örgütler ve Dergilere İlişkin Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2000; 3(2): 19-28.
- Güçdemir Y. Bankaların Web Sitelerinin Sosyal Sorumluluk Açısından İncelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 2006; 26: 61-73.
- Hayta G, Kıvrak A, Baybek H. Hemşirelerin Mesleki Örgütlenme Konusundaki Düşüncelerinin Belirlenmesi. 8. Ulusal ve Uluslararası Katılımlı Hemşirelik Öğrencileri Kongresi. 04-06 Haziran 2009. Ankara. s.71.
- International Council of Nursing .<http://www.icn.ch/> Erişim Tarihi: 15.09.2015
- İlhan S. Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2008; 21: 313-27.
- Karadağ A. Meslek Olarak Hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2002; 5(2): 55-62. [online] URL: <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/HYD/article/view/184/178>. Erişim Tarihi: 28.04.2010
- Karaöz S. Hemşirelerin Politik Gücü. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2004; 8(1): 30-36.
- Koçak B. Üniversite Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Sağlıkta Özelleştirme ve Sendikalaşma Konusunda Görüşlerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir; 2006.*
- Korkmaz F. Meslekleşme ve Ülkemizde Hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2011; 18(2): 59-67.
- Küçükkoğlu S, Çelebioğlu A, Miroğlu A, Çağlar G, Bağcı N. Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Dernekler Hakkındaki Farkındalıklarının Belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi* 2014; 3(1): 9-14.
- Lash AA. Meslek Derneklerinin Teorik İşlevleri. *Türk Hemşireler Dergisi* 1986; 36(1): 9-14.
- Merriam Webster’s Dictionary & Thesaurus, 2015. Available from: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/> internet. Accessed: 06.07.2015
- Ovayolu Ö, Ovayolu N, Aydın A, Ceyran FC, Kırmacı M, Karadağ G. Hemşirelerin Mesleki Dayanışma ve Örgütlenme İle İlgili Görüşleri. 13.Uluslararası Hemşirelik Kongresi. 2011. Şanlıurfa 92-93.

- Seçer Ş. Mesleki Yaşam Modelinin Oluşturulması ve Mesleki Analizlerde Kullanımı. Celal Bayar Üniversitesi S.B.E. Sosyal Bilimler Dergisi 2009; 7(1): 35-56
- Şayık D. Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Dernekler Hakkında Bilgilendirilmelerinin, Örgüte Üye Olma Durumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2012.
- Türk Dil Kurumu. Büyük Türkçe Sözlük [online]. URL: <http://tdkterim.gov.tr/bts/>. Erişim Tarihi: 06.07.2015
- Türk Hemşireler Derneği, <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/> Erişim Tarihi: 20.04.2015
- Türkiye İstatistik Kurumu, Sağlık İstatistikleri Yıllığı. <http://saglik.gov.tr/TR/dosya/1-97020/h/saglik-istatistik-yilligi-2013.pdf> (Erişim Tarihi: 03.07.2015).
- Ünalp ZÇ. Türkiye' nin Avrupa Birliği' ne Tam Üyelik Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Birliği Yüksek Lisans Programı. İzmir: 2006.
- Ünsal A, Yıldırım T, Aymelek N. Öğrencilere Verilen Eğitimin Hemşirelik Derneklerine İlişkin Bilgi Düzeylerine Etkisi, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi 2010; 3(2): 25-34.